

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 18. t. m. nadaljevala se je razprava o državnem proračunu in sicer je bila na vrsti točka „javne zgradbe.“ Posl. Skala povdarjal je nepravilno razmerje mej številom višjih in nižjih uradnikov pri državnih stavbenih uradih. Vzrok, da se posveti državnemu službovanju le malo tehnikov je v tem, ker nimajo tu uradniki upanja, da bi primerno svojim študijam mogli avanzovati. Govornik je predlagal v tem smislu posebno resolucijo. Posl. dr. Gessmann graja delovanje komisije za regulacijo Dunava. Posl. Doblinger priporoča zvišanje plač cestarjem. Posl. Kaftan govori sploh o kanalizaciji v Avstriji in priporoča vladi, da se naj s tem vprašanjem prične resno baviti. Kanali donašali bi državi veliko dobička in bi bili kmetijstvu in industriji v prid. Posl. Šuklje, kakor smo že zadnjič omenili, govoril je prav korenito o slabih komunikacijskih razmerah na Kranjskem, povdarjal, da so mnoge ceste take, da nimajo nobene vrednosti za prebivalstvo in je priporočal vladi, da naj že skoro vravna Karlovske ceste na Dolenjskem. Govorilo je še več poslancev o krajevnih nedostatkih in željah glede cest, vodá in drugih prometnih sredstev v svojih volilnih okrajih.

V seji dne 20. t. m. se je razprava nadaljevala. Vladni zastopnik baron Rotky odgovarja na razne opazke, tirjatve, pritožbe in želje, izrečenih od različnih govornikov. Posl. Šukljeju odgovarjaje pravi, da je vlada za vravnavo Karlovske ceste na Dolenjskem ustavila že potrebno svoto v državni proračun za l. 1894. Posl. dr. Heilsberg priporoča regulacijo reke Mure. Glavni govornik „proti“ posl. Garnhaft govori o delovanju komisije za regulacijo Dunava. Glavni govornik „za“ posl. Suess zagovarja komisijo za regulacijo Dunava. Na to se proračun ministerstva notranjih rečij vsprejme in prične debata o proračunu ministerstva za deželno brambo. Posl. dr. Schlesinger toži, da vojna uprava pri dobavljenji vojaških potrebščin ne da zaslužka malim obrtnikom. Tudi je govornik govoril o reorganizaciji vojne na podlagi dveletnega službovanja in je glede tega povedal svoje nazore. Razprava se na to zaustavi. Posl. Steinwender in tovariši interpelujejo vlado, radi vplivanja vladnega komisarja v Libercah na občinske volitve.

V seji dne 23. t. m. se je razprava nadaljevala. Posl. dr. Gregorec energično prijema vlado, zakaj še ni odgovorila na interpelacijo slov. poslancev glede odprave slovenskega polkovnega jezika pri koroškem pešpolku baron Marojčič št. 7. L. 1872 se je na podlagi tega, da je pri omenjenem polku 20 odstotkov Slovencev s posebno naredbo zaukazalo častnikom priučiti se slovenščini. Z naredbo z dne 16. aprila 1892 se je ta naredba razveljavila, češ, da pri polku ni nad 20 odstotkov slovenskih vojakov. Čudno, še l. 1882 se je dognalo in to uradoma, da je v tem polku 42 odstotkov vojakov slovenske narodnosti. Slovenski polkovni jezik bi se ne bil odpravil, da mu ni častništvo službujoče v tem polku nasprotno. Zapisnik v jezikovnem razmerju v tem polku je povsem nezanesljiv, ker je sestavljen svojevoljno. Slovenski in deloma tudi italijanski vojaki imajo v tem polku težko stališče. Predstojniki jih psujejo z najgršimi psovkami; slovenski vojaki ne smejo v svojem jeziku mej seboj niti v privatnem govoru občevati; tisti, ki govore mej seboj slovenski, se kaznujejo z zaporom. Govornik kaže na udanost in hrabrost slovenskih vojakov in pričakuje od vojaškega poštenja vojne uprave, da bo stvar dala temeljito preiskati in, čim se prepriča o resničnosti navedenih trditev, zopet priznala slovenščino za polkovni jezik v koroškem polku št. 7. Stvarni ta govor je desnica živahno odobraval. Posl. dr. Kronawetter

kritikuje samovoljno postopanje orožnikov. Posl. dr. Roser v posebnih resolucijah priporoča vladi, da naj podpira rodovine tistih siromašnih vojakov, kateri so poklicani na vojaške vaje in da naj se rezervisti ne kličejo za časa žetve na vaje. Posl. dr. Vašaty kritikuje kazenski red pri vojaških sodiščih. Posl. Kušar v toplih besedah priporoča vladi, da naj vendar že enkrat odstopi mestni občini ljubljanski za primerno ceno vojaško bolnico in skladišče v Ljubljani. Kako lepo stavbišče bi nastalo ondi za novo gimnazijsko poslopje, katerega zgradba je toli potrebna. Posl. dr. grof Kounic se pritožuje, da pri častniškem izpitu enoletnih prostovoljcev mnogokrat vpliva protekcija. Govornik omenja dalje raznih dogodkov pri vojaki in vpraša ministra, če mu je znano, da je blizu Prage na straži stoječ vojak zmrznil in da je pri vojaških vajah v Žižkovu šestnajst vojakov vsled velikega mraza nevarno zbolelo. Na vrsto pride več interpelacij, na kar se seja zaključí. Prihodnja seja bila je včeraj.

† Josip Marn.

Pred zaključitvijo lista došla nam je pretužna vest, o izgubi, ki je zadela slovenski narod. Umrl je po daljšem bolehanji starosta slovenskih književnikov, vitez Fran Josipovega reda, častni kanonik, predsednik Matici Slovenski, ces. kr. profesor v p., preč. g. Josip Marn v 61. letu svoje dobe. Marljivemu književniku in uzornemu Slovincu bodi zemljica lahka!

— **Osobne vesti.** Okr. komisar g. Ivan Tekavčič je premeščen od okr. glavarstva v Novem Mestu k okr. glavarstvu v Ljubljani; na njegovo mesto pride okr. komisar g. Anton Klein od okr. glavarstva v Ljubljani. — Vladni koncipist g. dr. Karol Mathis pridelen je deželnemu šolskemu svetu na mesto komisarja g. dr. Franca Heinza, ki je bil pozvan v naučno ministerstvo. — Notar g. K. Bratkovič, dosedaj v Trebnjem, nastopil je dne 16. t. m. svojo novo notarsko službo v Rogateci. — Za župniškega upravitelja v Kropo pride g. Simon Šmitek iz Mošenj. — Notarski kandidat g. Matevž Bežan imenovan je notarskim substitutom v Trebnjem.

— **K 50letnici papeževega škofovanja.** Mestni občinski svet ljubljanski je v svoji zadnji seji na predlog mestnega odbornika gosp. dr. viteza Bleiweis-Trsteniškega naročil mestnemu županu, da sv. očetu papežu Levu XIII. povodom 50letnice njegovega škofovanja, dne 19. februarja t. l., izroči primerne čestitke stolnega mesta ljubljanskega.

— **Za odkidavanje snega** plačal je mestni magistrat ljubljanski minoli teden 801 gld. 85 kr.

— **Muzejsko društvo v Ljubljani** je imelo dne 23. t. m. občni zbor pod predsedstvom gosp. ravnatelja A. Senekoviča. Kakor smo posneli iz poročila gosp. tajnika Koblarja, društvo vrlo napreduje glede na publikacije in število članov. Veliko lepih znanstvenih knjig dobiva od 108. tujih društev, s katerimi stoji v zvezi. Najvažnejši je sklep občnega zbora, da naj začne „Izvestja“ izhajati perijodično, vsaki drugi mesec na dobrih dveh polah. Tako dobimo Slovenci zaželeni, strogo znanstveni časopis za domovinoznanstvo. Podpiral ga bode lahko vsak našinec, ker bo stal le 2 gld. na leto. Po tem vspehu se bode list lahko razširil, da bode delal čast slovenski domovini. Na predlog g. prof. Borštnarja se bode oziral tudi na sosednje dežele, s katerimi nas spaja tesna vez zgodovine in rodú. — Pred občnim zborom je imel gosp. ravnatelj Ivan Šubic zanimivo predavanje o geologiji gorenjske strani. Kazal je, kako so vode: Sava, Kokra in kamniška Bistrica vplivale na obrazenje gorenjske latvice, katero ločijo Šmarna Gora, Vrašica in Debeli Vrh na dva dela. Pod to ravnino se pomika podtalna voda od Preddvora

do Zaloga 10—20 m pod zemeljsko površino. Ker Ljubljanci pijó to podtalno vodo iz vodovoda pri Klečah, je poslušalce zanimalo slišati, da se te izvrstne vode načrepa v sekundi po 42 litrov in da se ni bati, da bi je kdaj zmanjkalo. Govornik je pojasnjeval predmet tudi z lično naslikanimi načrti in zemljevidi gorenjske strani.

— **Koliko Ljubljana na leto potrebuje.** Po uradnem izkazu se je leta 1892 dachu podvrženega blaga v Ljubljano pripeljalo kakor sledi: 95 hektolitrov ruma, araka, rozolje in likera; 1132 hektolitrov žganjevca; 724 hektolitrov žganja; 15.391 hektolitrov vina, 2233 hektolitrov vinskega mošta, 188 hektolitrov sadnega mošta, 21.600 hektolitrov piva, 1227 hektolitrov kisa, 3786 volov, bikov, krav in telet nad jedno leto starih, 7800 telet do enega leta, 2311 ovac, ovnov, koz, kozlov in kostrunov, 2866 jagnjet, kozličev in prašičkov do 5 kg, 222 prašičkov od 5 do 19½ kg, 8581 prašičev nad 19½ kg težkih, 486 mtr. st. svežega nasoljenega in prekaženega mesa, salam in klobas, 11.987 glav puranov, gosij, rac in kapunov, 89.326 glav kokošij, pišet in golobov, 231 srn in divjih koz, 1791 zajcev, 148 kilogramov razsekane in črne divjačine, 138 glav fazanov, divjih petelinov in divjih kokošij, 269 gozdnih jerebic, kotovnov, divjih gosij, divjih rac, kljunačev in divjih golobov, 40 lisk, kozic in potopljavk, 171 ducatov drozdov, brinjev, prepelic in škrijancev, 68 kilogramov rib in školc iz morja, rek in potokov, potem ribjih iker, sardin in sardelj, 151 mtr. stotov klinov, navadnih morskih rib, polenovk, slanikov, rakov, polžev, žab in ostrig; 1707 mtr. st. riža, 52.457 mtr. st. moke, pšena, skroba, pekarij, sladkarij, malega in prepečenega kruha, 7017 mtr. st. ovsa v zrnji, 26.772 mtr. st. sena, slame in otrobov, 452 mtr. st. zelenjave, 7837 mtr. st. svežega sadja, 470 mtr. st. suhega in vložnega sadja, 667 mtr. st. masla, stearinovitih in lojevih sveč, 42 mtr. st. loja in tolašce, 349 mtr. st. svinjske masti, sala in slanine; 420 mtr. st. mila, 512 mtr. st. sira, 1.319.161 jajc, 1462 mtr. st. konopnega, lanenega in goršičnega olja, 194 mtr. st. oljkinega, mandelnovega in orehovega olja, 35.639 kubičnih metrov trdih drv, borovega in brinjevega lesa, 6083 kubičnih metrov mehkih drv in butaric, 2723 mtr. st. oglja, 252.643 mtr. st. premoga in koaksa.

— **Štajarci v Ljubljani.** Dan 22. t. m. ostane v nezbrisnem spominu za „Dramatično društvo“ in za narodno prebivalstvo bele Ljubljanice. Ta dan došlo je namreč s posebnim vlakom v Ljubljano, blizu 400 sorojakov iz zelenega Štajarja, da prisustvujejo slovenski predstavi v novem deželnem gledališču. Koder so se vrli štajarski rodoljubje vozili, povsod so jih pozdravljali in posebno lepa vsprejema so jim napravila narodna društva v Zagorji in Litiji. Na ljubljanskem kolodvoru pričakovala so odlične rojake ljubljanska narodna društva „Čitalnica“, „Sokol“, „Dram. društvo“, „Ljubljana“ in „Slavec“, ter nebrojna množica narodnega občinstva. Ko je vlak dospel, pozdravilo je občinstvo burno došle goste, godba je zaigrala „Naprej“, predsednik ljublj. čitalnice gosp. dr. vitez Bleiweis-Trsteniški pa je pozdravil goste v toplih besedah in jim zaklical: „Dobro došli.“ V imenu Štajarcev zahvalil se je na pozdravu stolni vikarij v Mariboru g. dr. Medved in je naglašal pri tej priliki složnost štajarskih Slovencev. Pevska društva zapela so na to „Liepa naša domovina“, na kar so se gostje v spremstvu društev, godbe in neštevilne množice narodnega občinstva podali v mesto. V gledališči, ki je bilo do zadnjega prostora natlačeno, govoril se je nalašč za to priliko zloženi prolog gosp. Franca Gestrina in pela Ipavčeva spevoigra „Teharski plemiči“. Predstava se je dobro obnesla in predstavljaleci so želi burno pohvalo. Mej presledkom so ljubljanske vrle narodne dame presenetile drage goste s tem, da so jih obsule z duhtečimi svežimi šopki. Po predstavi bila je prosta zabava pri „Maliči“ in „Slonu“, dokler ni prišel za goste čas povratka. Pri tej priliki seveda

tudi ni manjkalo govorov. Izmej mnogih omenjajmo naj le g. dr. Medveda iz Maribora, ki je kranjske Slovence spodbujal k toli potrebnemu narodnostnemu miru in spravi. Bog daj, da bi dr. Medvedova spodbuja k miru rodila sad in da bi se pojavil zopet ljubi mir mej kranjskimi Slovenci. Skrajni čas je pač že!

— **Šolstvo na Kranjskem.** L. 1890 je bilo na kranjskih ljudskih šolah 535 učnih močij, namreč 408 učiteljev in 127 učiteljic, vrh tega pa še 51 učiteljic samo za ročna dela. L. 1850 je bilo vseh učiteljev na Kranjskem le 179. — Javnih ljudskih šol so našli l. 1890 v naši kronovini 321 in zasebnih šol 18, med katerimi 3 niso imele pravice javnosti. Na 100 □ km pridejo pri nas 3 šole, na Češkem po 10 šol. Mešianskih šol je isto leto imelo Češko 224. Spodnje Avstrijsko 96, Moravsko 74, Kranjsko pa jedno. — Število otrok, ki so bili l. 1890 na Kranjskem dolžni obiskovati šolo, je znašalo v mestih 14.564, na kmetih pa 64.015; obiskovalo je pa šolo v mestih 13.691 (96 8/10%), na kmetih pa 53.266 (83 2/10%) otrok. — Izmed kranjskih otrok, obiskujočih l. 1890. javno ljudsko šolo, jih je znalo govoriti 47.801 samo slovenski, 2.740 samo nemški, 1.095 slovenski in nemški. V privatnih ljudskih šolah jih je pa govorilo 1.578 samo slovenski, 168 samo nemški in 884 slovenski in nemški jezik. — Največja anomalija se glede učnega jezika nahaja v Ljubljani. Tu je l. 1890 hodilo v javne ljudske šole 1.990 učencev in učenk; od teh jih je 1345 znalo govoriti samo slovenski, 81 samo nemški in 564 slovenski in nemški (namreč da so se kot Slovenci nekoliko priučili nemščini). Zato pa imamo javne ljudske šole v stolnem mestu v tej proporciji: 3 slovenske, 2 nemški in 3 nemško-slovenske. Še hujše je po ljubljanskih privatnih ljudskih šolah. Tu so našli 1573 učencev in učenk, med katerimi jih je znalo 630 samo slovenski, 129 samo nemški ter 719 slovenski-nemški (= kaša — Brein). Izmed privatnih učilnic, katere so obiskovali, je pa 6 čisto nemških, 3 nemško-slovenske in nobene ni samo slovenske. — Slovenci imamo sploh srečo, kakor nihče drugi ne, da se otroci lahko nauče nemškega jezika. Mi imamo namreč več mešanih (nemško-slovenskih šol) kakor vsi drugi narodi avstrijski skupaj. Izmed 822 javnih ljudskih šol je na Slovenskem poleg premnogih nemških šol še 218 nemško-slovenskih, 6 italijansko-slovenskih in 3 so celo nemško-italijansko-slovenske. Dobro bi bilo, ko bi kak slovenski državni poslanec to žalostno statistiko še bolj temeljito prestudiral. Dobi se v „Oesterr. Statistik“, 35. zvezek, 1 sešitek iz leta 1892. Kličemo pa tudi slovenskim starišem, ki izbirajo svojim otrokom nemške šole. Imejte pamet, kakor jo imajo starši drugih narodov! V ljudski šoli bodi materni jezik otroku učni jezik!

— **V mestni klavnici ljubljanski** poklalo se je minolo leto 24.309 glav živine in sicer 3780 goved, 8476 prašičev, 7476 telet, 2045 ovac in kostrunov in 2532 kozličev. Poleg tega vpeljalo se je v mesto še 10.816 kilogr. svežega mesa.

— **Starega srebrnega denarja** dobila je c. kr. blagajnica v Ljubljani od 1. avgusta do 31. decembra 1892 za 302.011 gld. 79½ kr. in sicer 38.000 križavcev po 2 gld. 30 za 87.400 gld., 5927 polkrižavcev po 1 gld. 12 kr. za 6638 gld. 24 kr., 7550 četrtkrižavcev po 55 kr. za 4152 gld. 50 kr., 18.648 tolarjev po 2 gld. 10 kr. za 39.160 gld. 80 kr., 3217 poltolarjev po 1 gld. 5 kr. za 3377 gld. 85 kr. 6128 novih dvajsetic po 35 kr. za 2144 gld. 80 kr., 458.542 starih dvajsetic po 34 kr. za 155.904 gld. 28 kr., 13.836 starih desetec po 17 kr. za 2352 gld. 12 kr., 3763 starih petičic po 8½ kr. za 319 gld. 85½ kr., 11.227 starih groškov po 5 kr. za 561 gld. 35 kr. Razun tega domačega denarja zamenjalo se je pa v teku tega časa tudi ne dosti manj tujega srebrnega denarja, katerega so ljudje imeli. Z

ozirom na to, da je ves ta denar že več desetletij ležal neobrestovan, in je s tem že itak dosti revno ljudstvo na Kranjskem na tisočine izgubilo na obratih, je le odobravati, da se je ta denar pobral od ljudstva.

— **Šolo zaprli** so v Planini zaradi dušljivega kašlja, za katerim je zbolelo več ondotnih šolskih otrok. — Zaradi ošpic, ki razsajajo prav močno okrog Kranja in zaradi hude zime dal je okr. šolski svet kranjski zapreti šole v Stražšči, Šenčurji, Cerkljah, Olševku, Volklem in na Primskovem.

— **Stoletnica Resljeva.** Dne 29. junija bo 100 let odkar se je rodil v Chrudimu na Češkem izumitelj parnega vijaka Josip Reselj. V proslavo te stoletnice osnoval se je na Dunaji poseben odbor. Izumiteljevo truplo počiva kakor znano na ljubljanskem pokopališču.

— **Ažijo** za plačila v srebru mesto v zlatu določil se je za mesec februarj na 20 odstotkov.

— **Pravico javnosti** podelilo je ministerstvo zasebni dekliški šoli v Trnovem na Notranjskem.

— **Zmrznenega našli** so minoli teden v Matevji vasi posestnika Matijo Taneka iz Vrbljen pri Igu.

— **Koncet Slavjanski.** Svetovnoznana ruska pevska družba Nadine Slavjanske napravi na svojem potovanju dne 2. februarja t. l. v dvorani filharmoničnega društva koncert.

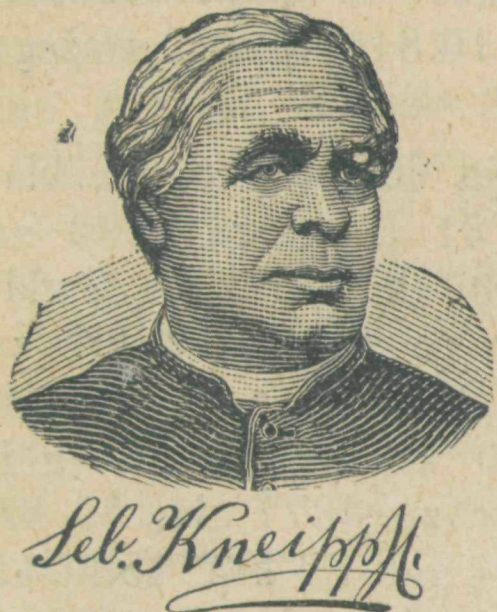
— **Umri je** dne 24. t. m. č. g. Janez Koprivnikar dekan na Vrhniki v 69. letu svoje starosti. Blagemu, obče priljubljenemu duhovnemu očetu bodi zemljica lahka!

— **Zmrznil je** Anton Goljuf posestnik od sv. Planine, na potu iz Zagorja domov gredeč. Mož bil je vinjen.

— **Mostovina čez Savski most v Krškem** se je z novim letom znižala. Pešci so zanj prejeli prosti mostovine, od dvovprežnega voza je sedaj plačati 48 kr. (prej 58 kr.); krški meščani plačujejo pa sedaj le 32 kr. od dvovprežnega voza.

— **Narodni dom v Celji.** Celjska posojilnica lotila se je z vso resnobo zgradbe narodnega doma v Celji. Pričeli bodo baje takoj z delom. Načrti so že gotovi; napravil jih stvaritelj dež. gledališča v Ljubljani, g. dež. inženir Hrasky. Stroški za zgradbo proračunjeni so na 150.000 gld. Za stavbišče, na vogalu cesarja Jožefa trga, dali so 30.000 gld. Velika dvorana imela bo prostora za 1000 osob. — Tako v Celji in v Ljubljani, središču slovenskem?

— **Zopet nesreča v rudniku.** V rudniku za premog pri Oseku na Češkem so se užgali plini in nastala je močna eksplozija. V rudniku bilo je tačah 250 delavcev. Kolikor je dozdej znano se jih je od teh okrog 130 ponesrečilo, drugi so se rešili. — Ni še pozabljena velika nesreča v pribramskem rudniku, ki se je pripetila minolo leto in že nam je poročati o drugi ednaki, ne dosti manjši nesreči, pripetivši se dne 24. t. m.

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreiner-jeva
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikrijami zmešana kava in se iz te kave naredi okusna ter zdrava in redilna pijača. — Nedosegljiva je kot do-datek k pravi kavi. (14—6)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod.

1/2 kile 25 kr.

BOŽJAST

se ozdravi popolnoma brez povrnitve bolezni. Tisuč ozdravljanj dokazujejo ta čudež vednosti. — Natančne poročila, s priloženo poštno znamko, se pošlje na:

„Office Sanitas“, Paris

30, Faubourg Montmartre. (17—1)

Marijanceljske kapljice za želodec.

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerizu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—11)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijanceljske kapljice

za želodec prodajajo se prave: v Ljubljani: lek. Piccoli in lek. Svoboda; v Postojni: lek. Fr. Becarich; v Škofji Loki: lek. Karl Fabiani; v Radovljici: lek. Alex. Roblek; v Novem mestu: lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; v Kamniku: lek. J. Močnik; v Črnomlju: lek. J. Blažek.

ČISTA KRI

je zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, splošna utrujenost, slabost zginejo pri zdravi krvi. Mi garantujemo temeljita lečba po navodilu naše metode. — Prašanjem je priložiti poštno znamko. (16—1)

„Office Sanitas“, Paris

30, Faubourg Montmartre.